

Wie zich ontworstelt aan de idolen van den dag, aan de publieke opinie, aan de heerschende vooroordeelen in wetenschap en school; wie de dingen zelve onder de oogen zien, nuchteren en wakende, en wereld en mensch, natuur en geschiedenis neemt, zooals zij waarlijk in zich zelve zijn, dien dringt zich altijd sterker de overtuiging op, dat het Christendom de eenige religie is, wier beschouwing van wereld en leven op die wereld en op dat leven past ¹⁾. Voor het betoog van deze stelling vraag ik eenige oogenblikken Uwe welwillende aandacht ²⁾.

I.

Een wereld- en levensbeschouwing wordt door drie punten bepaald. Van ouds werd de wetenschap, de philosophie in dialectica, physica en ethica ingedeeld. De namen mogen in beteekenis ten deele gewijzigd of ook door andere, zooals logica (noëtica), natuur- en geestes-philosophie vervangen zijn; alle indeeling komt toch ten slotte weer op de oude trilogie neer ³⁾. De problemen, waarvoor de menschelijke geest altijd weer te staan komt, zijn deze: wat is de verhouding van denken en zijn, van zijn en worden, van worden en handelen? Wat ben ik, wat is de wereld en wat is in die wereld mijne plaats en mijn taak? Het autonome denken vindt op die vragen geen bevredigend antwoord; het

1) Dat het Christendom, ofschoon op zichzelf geen wetenschap of wijsbegeerte maar *godsdiens*t, toch eene bepaalde beschouwing van wereld en leven insluit, wordt helder in het licht gesteld door *James Orr* t. a. p. bl. 3—36.

2) Wegens den beperkten tijd, voor eene oratie beschikbaar, konden hier slechts de hoofdgedachten van het betoog worden aangegeven. Later hoop ik tot breedere uitwerking gelegenheid te vinden.

3) *Ed. v. Hartmann*, Philos. des Unbewussten. Elfte Auflage. Leipzig, Haacke 1904. III. 18.